

OSEBNOST POLITIČNEGA VODITELJA

VID PEČJAK

Osebnost političnega voditelja je tisto področje politične psihologije, o katerem se je največ pisalo in razpravljalo. Začetnik je srednjeveški politik in znanstvenik Nicolo Machiavelli, ki je opisal psihološke značilnosti uspešnega vladarja. O osebnosti političnega voditelja pa pišejo sodobni znanstveniki od psihoanalitikov do kognitivistov in vsak od njih odgovarja na podlagi svojega teoretičnega izhodišča.

Zgodnje raziskave so bile usmerjene k proučevanju posameznih osebnostnih lastnosti voditelja. Rezultati pa niso dali jasne slike.

Pokazalo se je, da imajo voditelji nekoliko višjo inteligentnost in nekatere druge sposobnosti, zlasti besedne. Coxova (1926) je ugotavljala IQ pomembnih oseb na podlagi njihovih dosežkov v otroštvu. Cromwellu je pripisala 110, Lincolnu in Washingtonu 125 in Napoleonu 135. Testiranje nacističnih voditeljev v ujetništvu pa je pokazalo naslednje količnike: H. Göring 138, K. Dönitz 138, E. Räder 134, H. Frank 130, B. Schirach 130, J. Ribbentrop 129, W. Keitel 129, A. Speer 128, R. Hess 120, E. Kaltenbrunner 113. Čeprav komunističnih voditeljev niso testirali, ni dvoma, da bi mnogi od njih (npr. Lenin in Tito) imeli visoke količnike.

Vendar med politiki praviloma ne zasledimo izjemno visokih količnikov, denimo nad 150, ki so značilni za nekatere znanstvenike in umetnike (npr. F. Galton 200, J. S. Mill 190, Voltaire 170, W.A. Mozart 150). Ena od posledic izjemno visoke inteligentnosti je avtizem, življenje v svojem svetu, ki ga drugi slabo razumejo, kar za politika ni primerna lastnost. L. S. Hollingworthova (1913), ki je napisala znano študijo o genijih, je dejala: "Praviloma se odnos do vodstva ne oblikuje ali pa razpade, če je med vodjo in tistimi, ki jih vodi, razlika v inteligentnostnem količniku večja od 30 točk."

Toda celo pri inteligentnosti so našli v mnogih primerih, zlasti pri voditeljih na nižji ravni, mnogo izjem in celo podpovprečno inteligentnost (Stodgill, 1974).

Z voditeljstvom se najbolj povezuje ambicioznost (želja po napredovanju v družbeni hierarhiji). N. Hanawalt, C. Hamilton in M. Moriss (1943) navajajo visoko korelacijo 0,70, drugi avtorji pa nižjo, čeprav nikoli negativno.

Manj zanesljivi so podatki o drugih osebnostnih lastnostih voditeljev. Avtorji ponavadi poudarjajo ekstravertnost (usmer-

Vid Pečjak
je redni profesor
psihologije na
Filozofski fakulteti
Univerze
v Ljubljani,
Aškerčeva c. 2,
61000 Ljubljana.

